

Dokumentacja powykonawcza z prac konserwatorskich

Zabytkowe drzwi oraz daszek wejścia głównego do kamienicy Ul. Obrońców Westerplatte 37, Gdańsk

Nazwa obiektu: drzwi oraz zadaszenie wejścia do budynku
Zamawiający: Wspólnota Mieszkaniowa budynku
przy ul. Obrońców Westerplatte 37
Adres: ul. Obrońców Westerplatte 37
80 – 317 Gdańsk

Autor prac konserwatorskich oraz dokumentacji :

mgr Anna Nowakowska
ul. Witkiewicza 3/6
80-319 Gdańsk
fresco.post@gmail.com
+48 606 973 358

SPIS TREŚCI:

KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU	2
STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ ¹	3
ZAŁOŻENIA KONSERWACJI	3
PRZEBIEG PRAC KONSERWATORSKIECH	3
DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA - DRZWI	7
DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA - DASZEK	15

KARTA IDENTYFIKACYJNA DOKUMENTACJI KONSERWATORSKIEJ

Przedmiot opracowania:	Przedmiot opracowania stanowią drzwi oraz daszek wejścia do budynku objętego ochroną konserwatorską: terytorium i układ urbanistyczny starej Oliwy wraz z zespołem potoku oliwskiego; terytorium miasta Gdańska (...); wpis do rejestru zabytków pod numerem 730 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku z dnia 14 września 1976 roku – obecnie pod numerem 850 (nowy numer rejestru zabytków) .
Adres:	ul. Obrońców Westerplatte 37 ; 80 – 317 Gdańsk
Użytkownik:	Wspólnota Mieszkaniowa budynku przy ul. Obrońców Westerplatte 37
Inwestor/Zleceniodawca:	Administracja Budynków Tutaj i Wspólnicy Sp.J. ul. Żeromskiego 1-2 80-319 Gdańsk
Autor prac konserwatorskich:	mgr Anna Nowakowska nr uprawnień (nr dyplomu ukończenia studiów konserwatorskich): 1400/106957/2006
Czas trwania prac:	wrzesień – listopad 2023
Autor opracowania:	- mgr Anna Nowakowska nr uprawnień (nr dyplomu ukończenia studiów konserwatorskich): 1400/106957/2006
Autor badań:	badania odkrywkowe: mgr Anna Nowakowska
Data opracowania:	listopad 2023
Zakres opracowania:	- dokumentacja opisowa; - opracowanie fotograficzne; ponadto do opracowania dołączono: - kompletne opracowanie w formie elektronicznej;
Cel opracowania:	Celem opracowania jest sprawozdanie z przeprowadzonych przy obiekcie prac konserwatorskich i restauratorskich.

¹ Dokładny stan zachowania opisano w dokumentacji konserwatorskiej z Badań obiektu. Niniejszy rozdział doprecyzowuje ten opis.

STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania drewnianych drzwi nie odbiega od opisu w dokumentacji z badań konserwatorskich. Jednakże po usunięciu powłok malarskich okazało się że dolne partie ościeży są mocno uszkodzone przez korozję biologiczną – działalność owadów. Zniszczenia szczególnie mocne były w ościeżu od strony lewej (pogląd od strony zewn.), gdzie całkowicie zdestruowane zostało drewno na długości ok 70 cm, licząc od posadzki. Zatem okazało się, że dolny zawias jest zamontowany na drewnianej ramie – ościeżu pozbawionym właściwości konstrukcyjnych/nośnych.

ZAŁOŻENIA I CEL PRAC KONSERWATORSKICH

Celem przeprowadzonych prac konserwatorskich było przywrócenie właściwego stanu technicznego oraz pierwotnych walorów estetycznych a także poprawienie funkcjonalności wejścia do kamienicy. Prace wykonano ze szczególną starannością, dbałością o detal i zachowaniem wszystkich elementów oryginalnych.

PRZEPROWADZONE PRACE KONSERWATORSKIE

DREWNIANE DRZWI

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej przed podjęciem prac konserwatorskich.
2. Odłączenie instalacji elektrozamka.
3. Demontaż skrzydeł drzwi i naświetla i przewiezienie ich do pracowni.
4. Trwałe zdemontowanie osadnika na flagi, zamontowanego w chwili obecnej na dekoracyjnym ślemieniu.
5. Wstawienie drzwi zastępczych; do wykonania drzwi posłużyły drzwi składowane w piwnicy oraz płyta MDF (skrzydło nieruchome).
6. Doprecyzowanie badań odkrywkowych w pracowni - wykonanie odkrywek w trudnodostępnych wcześniej miejscach.
7. Demontaż wtórnych i pierwotnych okuć : zawiasów, rygli, uchwytów, zamka.
8. Demontaż przeszklenia skrzydeł i nadświetla. Zachowano szczególną ostrożność przy wyjmowaniu nieuszkodzonych szkieł pierwotnych, które sklasyfikowano jako przeznaczone do ponownego użycia - osadzenia. Szkła oczyszczono z resztek kitu szklarskiego i farb metodami chemicznymi - zmywacz powłok lakierniczych Remosol. Przy czyszczeniu mechanicznym nie dopuszczono do powstania zarysowań na szkle. Oczyszczone tafle szklane zabezpieczono i magazynowano na czas prac przy stolارce.
9. Usunięcie wtórnych warstw malarskich z powierzchni skrzydeł, ramy nadświetla i ościeżnicy. Awers drzwi oczyszczano przy pomocy nagrzewnicy² natomiast na rewersie wykonano próby oczyszczania z grubych warstw farb z zachowaniem pierwotnego mazerunku. Niestety odzyskanie oryginalnej malatury okazało się niemożliwe gdyż na pierwotną warstwę dość szybko nałożono kolejne fladrowanie w cieplejszych odcieniach. Żadna ze sprawdzonych metod – mechaniczna, termiczna wreszcie chemiczna nie przyniosła rezultatu. W toku zwołanej komisji zdecydowano o pozostawianiu znacznej wielkości świadków i wykonaniu rekonstrukcji mazerunku w charakterze możliwie jak najbardziej zbliżonym do oryginału na całości rewersu – skrzydła, nadświetle, ościeża.
Dalsze usuwanie warstw farb wykonano przy pomocy odpowiednio profilowanych skalpeli, szpachli i innych drobnych narzędzi.
10. Wykonanie prewencyjnej dezynfekcji i dezynsekcji drewna profesjonalnym preparatem Per-xil 10.
11. Impregnacja wzmacniająca znacznie osłabionych partii drewna Paraloidem B-72 w toluenie. Wykonano impregnację przez iniekcję, podciąganie kapilarne, pędzlowanie.

² nagrzewanie strumieniem gorącego powietrza przy zastosowaniu nagrzewnicy z termoregulatorem;

12. Szlifowanie powierzchni papierami ściernymi różnej grubości – począwszy od 60 kończąc na 120.
13. Wykonanie napraw stolarskich: flekowanie drewna, dorabianie brakujących profili, wypełnienie pęknięć sklejenie poluzowanych łążeń, ram, wzmocnienie poszczególnych elementów.
Flekowanie drewna wykonano w miejscach braków lub silnego zniszczenia (np. obtłuczenia czy porażenie mikrobiologiczne) większych form. Naprawy wykonano przy zastosowaniu odpowiedniego gatunkowo drewna z zachowaniem rozmiaru, kształtu i profilowania uzupełnianych fragmentów. Do napraw stolarskich używano drewna tego samego gatunku jak wykorzystane do wykonania stolarek, tzn. drewno sosnowe, sezonowane i nieodżywiczone
Klejenie wykonano stosując zarówno kleje wodne – np. typu Wikol, jak i kleje rozpuszczalnikowe – żywice epoksydowe. Kleje wodne użyto w miejscach klejenia „na styk”. Dla większych szczelin dobrano odpowiedni klej z drugiej grupy.
14. Wymiana wtórnych detali – część cokołu od strony awersu, listwa przymykowa – wykonanych niespójnie stylistycznie na elementy o geometrii i stylistyce odpowiadającej pierwotnej.
15. Uzupełnienie znacznej wielkości brakujących fragmentów drewna i pęknięć w strukturze drewna masą epoksydową Araldite SV/HV 36.
16. Uzupełnienie niewielkich fragmentów drewna masą szpachlową na bazie żywic akrylowych. Ubytki uzupełniono kitem barwionym w masie 4- użyto gotowej szpachłówki o wysokiej jakości Colowood Tikkurila, a do bardzo małych uzupełnień masy Easy filler firmy Flügger.
17. Po uzupełnieniu/kitowaniu ubytków ich powierzchnię przeszlifowano delikatnym papierem ściernym – ok. 100 – 120, a następnie odpylono drewno.
18. Oczyszczenie z farb i produktów korozji zawiasów i pozostałych pierwotnych okuć. Zawiasy przeznaczone pod malowanie pokryto systemową farbą podkładową a następnie nawierzchniową przeznaczoną do elementów stalowych. Dla wymalowania zawiasów zastosowana farbę w kolorze naturalnego metalu analogicznie jak dla stalowego daszku – Raw Metal.³
19. Naprawa zawiasów, Zawiasy skrzydła ruchomego były bardzo wytarte i wygięte dlatego zdecydowano się na wyrównanie tulei poprzez jej wyszlifowanie i zastosowanie dodatkowego pierścienia. Pierścień grubości ok. 5 mm wykonano z bardzo twardej stali nierdzewnej.
20. Wymiana rygli. Rygle nie były oryginalne i okazały się zbyt małe /delikatne/ do reprezentacyjnych drzwi wejściowych dlatego zdecydowano się je wymienić na większe. Rygle w dalszej kolejności zabezpieczono farbą analogicznie jak dla stalowego daszku – Raw Metal.⁴
21. Malowanie drzwi od strony awersu – użycie farby firmy Farrow & Ball.
Dla skrzydeł drzwi od strony awersu, gdzie pierwotna warstwa uległa usunięciu, odtworzono warstwy barwne zgodne z oryginałem zachowanym na innych częściach stolarki.
22. Malowanie drzwi od strony rewersu – wykonanie rekonstrukcji mazerunku. Jako pierwszą warstwę podkładową użyto, analogicznie do awersu, produktu firmy Farrow & Ball. Druga /i miejscami kolejne/ warstwy wykonane zostały artystycznymi farbami olejno-alkidowymi.
Wykonano malaturę powtarzającą charakter pierwotnej, czyli dwuwarstwowo. Pierwsza warstwa kryjąca w dwóch /lub miejscami nawet trzech/ warstwach oraz druga warstwa przezierna, laserująca, kładziona z delikatnym fladrowaniem. Wzorem kolorystycznym i stylistycznym była warstwa pierwotna na rewersie Kolorystyka przewidywana na podstawie badań – jasny dąb, patrz TABLICA 7 dokumentacja badań konserwatorskich autorstwa Jolanty Pabiś-Ptak.
Dokładny dobór koloru – zarówno podkładu, jak i wykończeniowego - poprzedzony został szeregiem prób, tak by efekt w sposób jak najbardziej wierny oddawał charakter oryginału.
23. Konserwacja świadków historii. Zachowane, oczyszczone miejsca pierwotnej malatury – mazerunku - poddano zabiegom z zakresu konserwacji technicznej i plastyczno - estetycznej metodami konserwatorskimi Zastosowano wzmocnienie werniksem i lawowanie z niewielką ilością farby (analogicznej do rekonstruowanego fladrowania).
24. Uzbrowienie drzwi – montaż okuć.
25. Wymiana okuć uchwytowych na stylistycznie zbieżne z epoką architektury.

³ Produkt firmowy producenta żeliwnych kaloryferów – firmy TERMA
<https://www.termagroup.pl/>

⁴ Produkt firmowy producenta żeliwnych kaloryferów – firmy TERMA
<https://www.termagroup.pl/>

26. Montaż przeszklenia – szyby fazowane pierwotne uzupełnione nowymi również fazowanymi.
27. Wykonanie napraw progu w obszarze uskokowego przejścia między progiem a posadzką klatki schodowej. Pierwotna listwa okazała się zupełnie skorodowana a produkty korozji doprowadziły do zwiększenia objętości ponad trzykrotnie. W miejscu skorodowanej /najprawdopodobniej pierwotnej/ listwy zidentyfikowano kolejną. Dodatkowa listwa nie wytrzymała próby czasu gdyż była zbyt cienka. Obecnie do naprawy progu użyto stalowego płaskownika o grubości 8 mm, który wmurowano na głębokość 8 cm.
28. Zdemontowanie drzwi zastępczych i zamontowanie pierwotnych skrzydeł i nadświetla w miejscu przeznaczenia.
29. Nasmarowanie zawiasów oraz trzpieni klamek wazeliną techniczną
30. Założenie systemów uszczelniających drzwi – szczotki, uszczelki.
31. Wykonanie dokumentacji powykonawczej.

DASZEK WEJŚCIA

- 1) nie przewiduje się demontażu konstrukcji stalowej. Demontaż byłby związany z uszkodzeniem wątku i tynków w miejscach posadowienia. Jeśli stan techniczny osadników zostałby oceniony jako zły i wymagający wymiany, Wykonawca może przedstawić nowe rozwiązanie zawierające metodę demontażu i montażu konstrukcji wraz z naprawą ubytków wątku i tynków. Rozwiązanie takie musi zostać zaakceptowane przez PWKZ.
- 2) po postawieniu rusztowania, przed przystąpieniem do właściwych prac należy wykonać większą odkrywkę - ok 10 cm² w celu doprecyzowania pierwotnej kolorystyki konstrukcji stalowej. Odkrywkę taką i ocenę kolorystyki powinien wykonać dyplomowany konserwator dzieł sztuki. Wyniki należy ująć w krótkiej ilustrowanej fotograficznie notatce ;
- 3) **Nieuszkodzone pierwotne szkło zbrojone należy zachować i powtórnie osadzić w połaci dachu.**

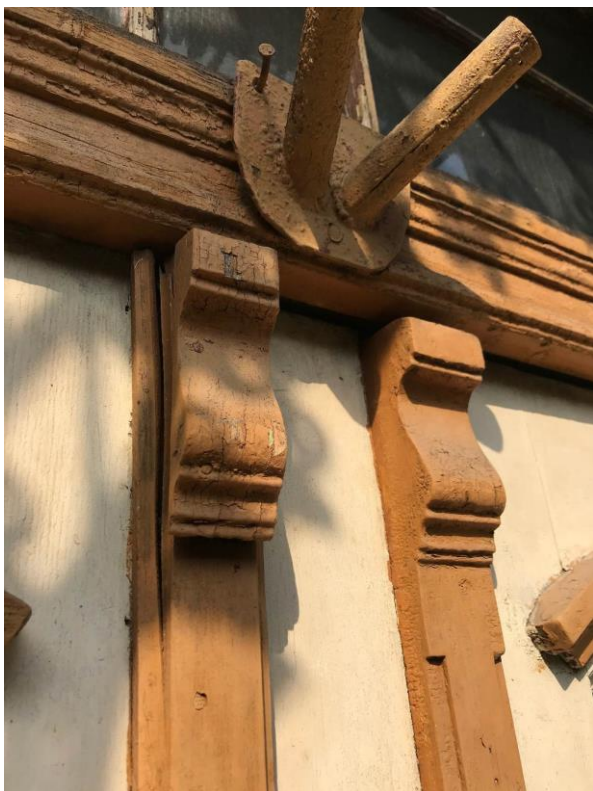
Ubytki szkła należy uzupełnić podobnym do oryginału szkleniem. Przy trudnościach ze znalezieniem podobnego szkła zbrojonego Wykonawca powinien zaproponować inne możliwości szklenia uzupełniającego. Rodzaj szkła i jego rozmieszczenie powinny być ustalone komisyjnie przy udziale przedstawiciela PWKZ. Powtórne osadzenie szkła w połaci dachu należy wykonać zgodnie ze sztuką szklarską i przy użyciu profesjonalnych materiałów przeznaczonych do tego rodzaju prac np. silikonów szklarskich. Kolor silikonu powinien być w kolorze malatury konstrukcji stalowej.

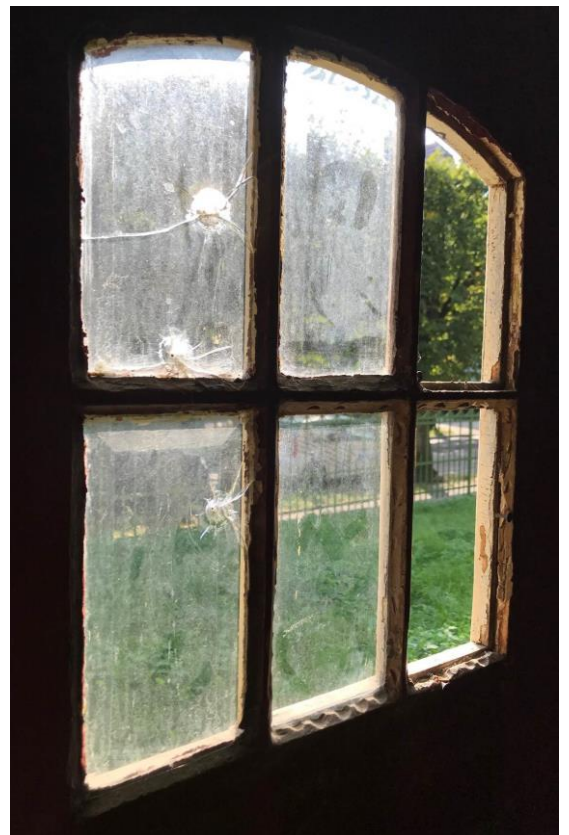
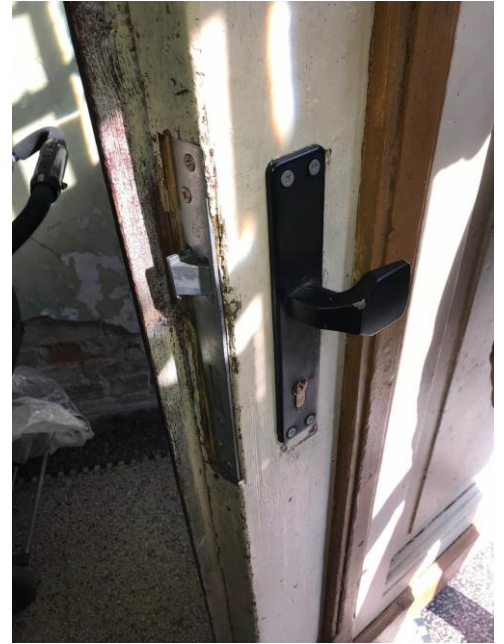
- 4) Konstrukcję stalową należy oczyścić z warstw malarskich i podkładów w celu pełnego dojścia do stali i uzyskania możliwości wprowadzenia zabezpieczenia antykorozyjnego. Do wykorzystania proponuje się dwie metody : ścierną lub chemiczną.
- 5) Zakłada się wykonanie wszelkich uzupełnień detalu zdobniczego, sprawdzenie skuteczności nitowań i innych połączeń i ewentualne wymiany na nowe.
- 6) Do wymalowania powierzchni należy zastosować systemowe farby dwuwarstwowe – podkład i farba nawierzchniowa – przeznaczone do zabezpieczania stali w silnie korozyjnych warunkach atmosferycznych.

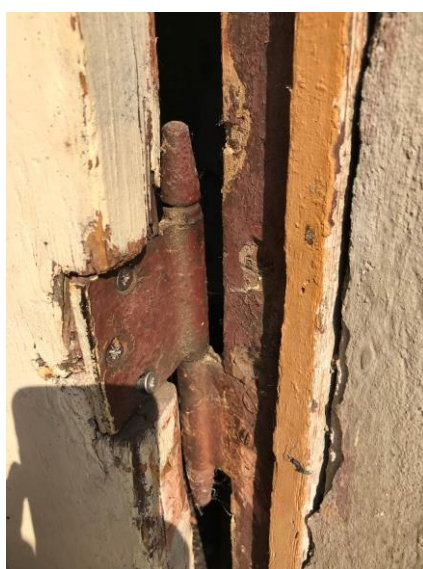
1. Zdemontowanie przeszklania i zabezpieczenie pierwotnych zbrojonych szyb na czas prac.
2. Wykonanie miarodajnej odkrywki pokazującej pierwotną kolorystykę. Na podstawie badań jest wysoce prawdopodobne, że jest to odcień szarości. Na podstawie wykonanej odkrywki należy w systemie kolorów RAL wyłonić kolory dwóch pierwszych chronologicznie warstw kolorystycznych. Będzie to baza kolorystyczna do komisyjnego podjęcia decyzji w sprawie ostatecznej kolorystyki konstrukcji zadaszenia.
3. Usunięcie warstw malarskich z powierzchni stali metodą ścierną strumieniową przy użyciu żużłu pomiedziowego Polgrit o odpowiedniej granulacji. Przy tym zabiegu należy zwrócić uwagę na niepowodowanie uszkodzeń metalu.
4. Sprawdzenie wszystkich łączów i wykonanie koniecznych napraw i uzupełnień elementów stalowych.
5. Wykonanie wymalowania dwuwarstwowego zabezpieczającego metal antykorozyjnie.
 - Położenie na konstrukcję stalową warstwy epoksydowej farby podkładowej przeznaczonej do powierzchni metalowych znajdujących się w szczególnie korozyjnym środowisku np. Hempadur Mastik 4588W firmy Hempel Paints Poland lub z innego firmowego systemu o sprawdzonych parametrach.
 - Położenie warstwy farby nawierzchniowej w kolorze ustalonym na podstawie decyzji komisji przy udziale przedstawiciela PWKZ. Zaleca się zastosowanie farb zawierających fosforan cynku np. Hempthane HS 55610 produkcji Hempel Paints Poland lub innej równoważnej.
6. Oczyszczenie historycznych szyb z pozostałości farb i kitów metodą chemiczną (zmywacze do powłok olejnych). Umycie powierzchni wodą z detergentem.
7. Osadzenie przeszklania. Ubytki pierwotnego przeszklania powinny być uzupełnione szkłem o podobnym charakterze. Decyzja o zastosowaniu określonego nowego szkła powinna zapaść komisyjnie przy udziale przedstawiciela PWKZ na podstawie próbek szkła przedstawionego przez Wykonawcę prac.

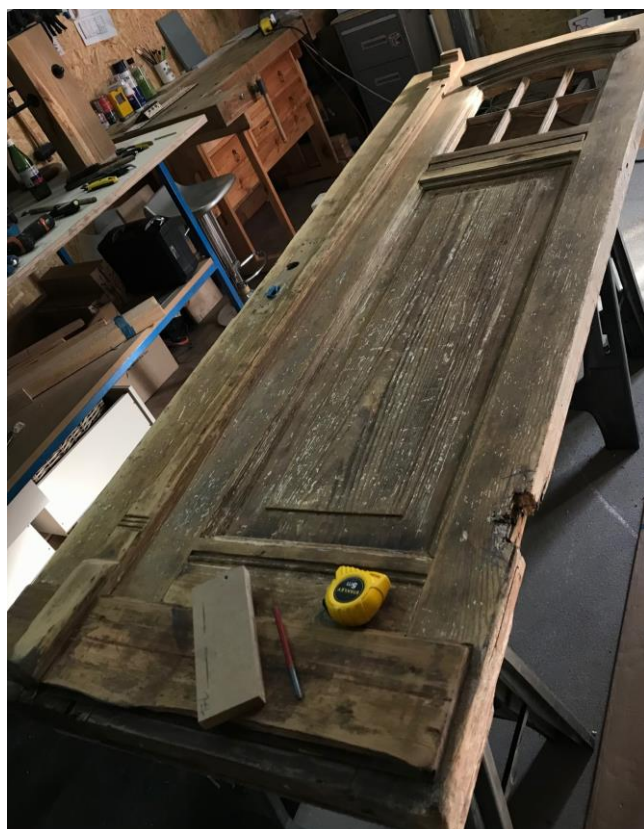
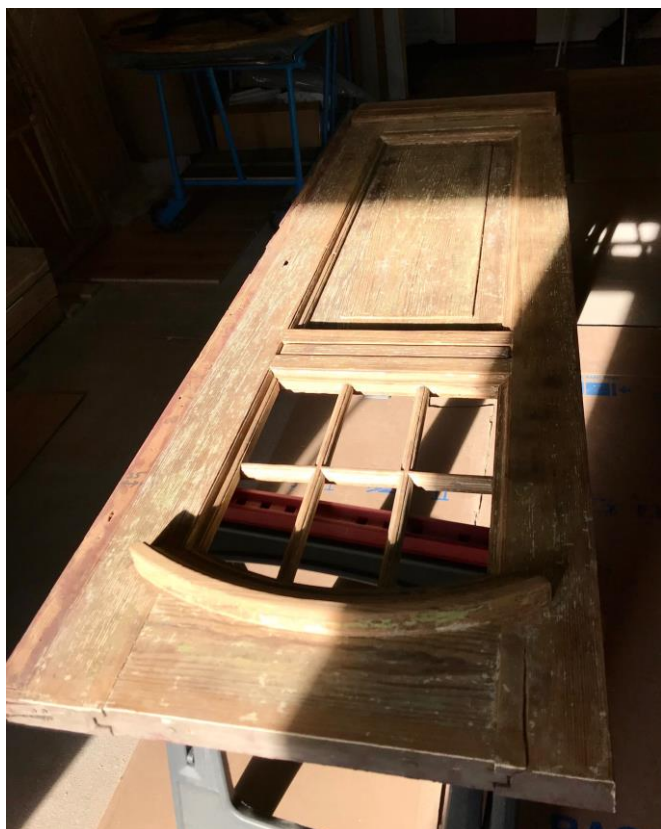
Szkło należy osadzić na silikonie szklarskim w kolorze odpowiadającym kolorystyce konstrukcji stalowej.
Zaleca się sprawdzić szczelność osadzenia połaci dachu w tynku elewacji.
8. W przypadku stwierdzenia ubytków tynku, należy miejsca te uszczelnić przez założenie tynku wapiennego np. Optolith czy Baunit.
9. Wykonanie dokumentacji powykonawczej.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA - DRZWI

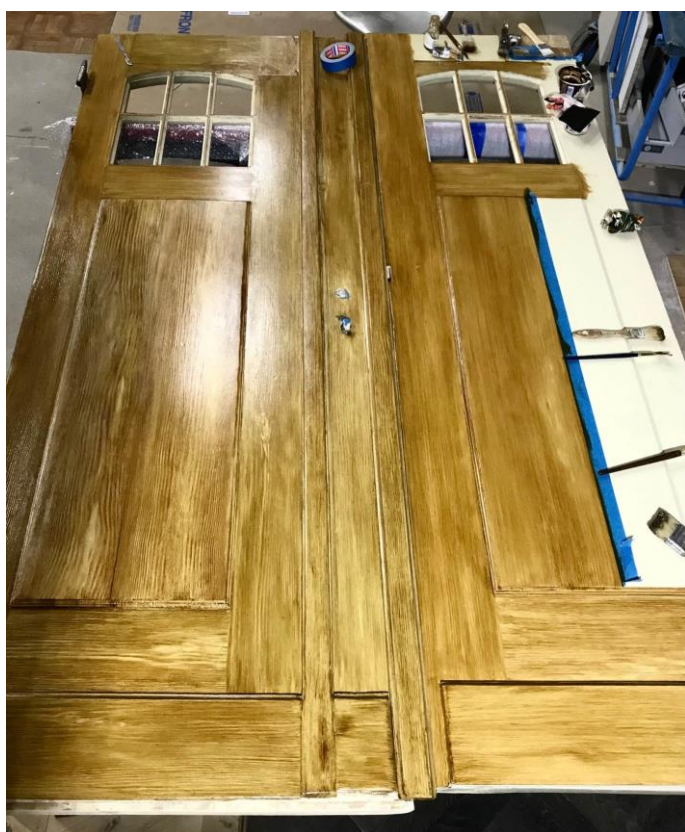

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA - DASZEK

